

गुठी संस्थान
सहायक द्वितीय श्रेणी, प्रशासन समूहको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

यस पाठ्यक्रम योजनालाई दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ :

प्रथम चरण :- लिखित परीक्षा (Written Examination)

द्वितीय चरण :- (क) सीप परीक्षण (Skill Test)

(ख) अन्तर्वार्ता (Interview)

पूर्णाङ्क :- २००

पूर्णाङ्क :- १०

पूर्णाङ्क :- २०

१. प्रथम चरण : लिखित परीक्षा (Written Examination)

पूर्णाङ्क :- २००

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्नसंख्या × अङ्क	समय
प्रथम	सामान्य ज्ञान तथा सामाजिक अध्ययन (सर्वै सेवा समूहका लागि)	१००	४०	वस्तुगत	२५ प्रश्न × १ अङ्क = २५ बहुवैकल्पिक प्रश्न (MCQs)	२ घण्टा
				विषयगत	७ प्रश्न × ५ अङ्क = ३५ (छोटो उत्तर) ४ प्रश्न × १० अङ्क = ४० (लामो उत्तर)	
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी	१००	४०	वस्तुगत	२५ प्रश्न × १ अङ्क = २५ बहुवैकल्पिक प्रश्न (MCQs)	२ घण्टा
				विषयगत	७ प्रश्न × ५ अङ्क = ३५ (छोटो उत्तर) ४ प्रश्न × १० अङ्क = ४० (लामो उत्तर)	

२. द्वितीय चरण : सीप परीक्षण र अन्तर्वार्ता (Skill Test & Interview)

पूर्णाङ्क :- ४०

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	समय
(क) कम्प्यूटर सीप परीक्षण (Computer Skill Test)	१०	प्रयोगात्मक (Practical)	१५ मिनेट
(ख) अन्तर्वार्ता (Interview)	३०	मौखिक	

द्रष्टव्य :

- यो पाठ्यक्रम योजनालाई प्रथम चरणमा लिखित परीक्षा तथा द्वितीय चरणमा सीप परीक्षण र अन्तर्वार्ता परीक्षा गरी दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ ।
- वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नहरूको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ । तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन ।
- बहुवैकल्पिक प्रश्नहरू हुने परीक्षामा कुनै प्रकारको क्याल्कुलेटर (Calculator) प्रयोग गर्न पाइने छैन ।
- वस्तुगत बहुवैकल्पिक प्रश्न (MCQs) को लागि एक उत्तरपुस्तिका हुनेछ । विषयगत प्रश्नका हकमा छुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछ ।
- प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् । परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नहरूको उत्तर सोही खण्डको उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ ।
- यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम, विनियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
- प्रथम चरणको लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरणको कम्प्यूटर सीप परीक्षण र अन्तर्वार्तामा सम्मिलित गराइनेछ ।

गुठी संस्थान
सहायक द्वितीय श्रेणी, प्रशासन समूहको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

८. प्रथम चरणको लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारको प्राप्ताङ्क तथा द्वितीय चरणको सीप परीक्षणको प्राप्ताङ्क र अन्तरवार्तामा प्राप्त गरेको अङ्क जोडी योग्यताक्रम अनुसार सिफारिस गरिनेछ ।
९. पाठ्यक्रम लागु मिति : २०७६।५।३०
१०. यस भन्दा अगाडि लागु भएको पाठ्यक्रम खारेज गरिएको छ ।

गुठी संस्थान
सहायक द्वितीय श्रेणी, प्रशासन समूहको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र : सामान्य ज्ञान तथा सामाजिक अध्ययन
(प्रशासन, लेखा र कानून सबै समूहका लागि)

१. नेपालको भौगोलिक, ऐतिहासिक, आर्थिक, साहित्यिक, सामाजिक र साँस्कृतिक अवस्था सम्बन्धी जानकारी
२. नेपालको प्राकृतिक सम्पदा, जलश्रोत, पहाड, खानी र जलवायु
३. नेपालको भौगोलिक विविधता र जनजीवन
४. नेपालको साँस्कृतिक, धार्मिक एवं मौलिक परम्परा, जातजाति, भाषाभाषी, कला र साहित्य
५. चालु आवधिक योजना सम्बन्धी सामान्य जानकारी
६. नेपालमा कृषि, उद्योग, व्यापार, पर्यटन, यातायात, संचार, शिक्षा, स्वास्थ्य, विद्युत, मानव संसाधन
७. नेपालको सरकारी बजेट प्रणाली
८. नेपालको संविधान, २०७२ को सामान्य जानकारी
९. दिगो विकास, जैविक विविधता, वातावरण, प्रदूषण र वातावरण प्रदूषणका कारणहरु र यसबाट हुने खतरा, वातावरण स्वच्छ र सन्तुलित राख्ने उपायहरु
१०. शहरीकरण, जनसंख्या र जनसंख्या बृद्धि तथा वातावरणको सम्बन्ध
११. विज्ञानका महत्वपूर्ण उपलब्धिहरु सम्बन्धी सामान्य जानकारी
१२. गुठी व्यवस्थापन सम्बन्धी वर्तमान अवस्था र चुनौती

गुठी संस्थान
सहायक द्वितीय श्रेणी, प्रशासन समूहको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

द्वितीय पत्र : सेवा सम्बन्धी (प्रशासन समूहको लागि)

खण्ड (क) — (४० अङ्क)

वस्तुगत प्रश्न (१० प्रश्न × १ अङ्क = १० अङ्क)

विषयगत प्रश्न (२ प्रश्न × ५ अङ्क = १० अङ्क, २ प्रश्न × १० अङ्क = २० अङ्क)

१. कार्यालय कार्यविधि

- १.१ दर्ता, चलानी, फाईलिङ्ग, पत्रव्यवहार, टिप्पणी र जनसम्पर्क
- १.२ अभिलेख व्यवस्थापनको परिचय, उद्देश्य, आवश्यकता र महत्व
- १.३ जिन्सी व्यवस्थापन
- १.४ प्रशासनमा संचारको महत्व, प्रकार र माध्यम
- १.५ व्यवस्थापन सूचना प्रणाली र यसको महत्व
- १.६ मस्यौदा, प्रस्ताव लेखन सीप, प्रतिवेदन तयारी र प्रस्तुतीकरण

२. प्रशासन तथा व्यवस्थापन

- २.१ सार्वजनिक प्रशासनको परिचय, उद्देश्य र कार्यक्षेत्र
- २.२ संगठनको अवधारणा, सिद्धान्त र महत्व तथा संगठन गठनका आधारहरू
- २.३ ट्रेड यूनियन र सामूहिक सौदावाजी
- २.४ व्यवस्थापनको अवधारणा र आधारभूत सिद्धान्तहरू
- २.५ निर्देशन, नियन्त्रण, समन्वय, उत्प्रेरणा र नेतृत्व सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- २.६ सार्वजनिक सेवा प्रवाहको अर्थ र महत्व
- २.७ सार्वजनिक सेवा वडापत्र
- २.८ आर्थिक प्रशासनको अर्थ, क्षेत्र, प्रमुख कार्यहरू र महत्व
- २.९ बजेटको अर्थ, सिद्धान्त र महत्व
- २.१० लेखा र लेखापरीक्षण सम्बन्धी सामान्य जानकारी

खण्ड (ख) — (६०अङ्क)

वस्तुगत प्रश्न (१५ प्रश्न × १ अङ्क = १५ अङ्क)

विषयगत प्रश्न (५ प्रश्न × ५ अङ्क = २५ अङ्क, २ प्रश्न × १० अङ्क = २० अङ्क)

३. गुठी व्यवस्था र सम्बन्धित कानूनहरू

- ३.१ गुठीको परिचय र प्रकार तथा नेपालको गुठी व्यवस्थाको विकासक्रम
- ३.२ गुठी संस्थानको स्थापनाको उद्देश्य, कार्यहरू, संगठनात्मक व्यवस्था
- ३.३ मठमन्दिर, देवालय, शिवालय, स्तुप, चैत्य, विहार आदिको महत्व र त्यसको संरक्षण
- ३.४ प्राचीन मूर्ति, गर-गहना र धार्मिक, साँस्कृतिक सम्पत्ती संरक्षण तथा व्यवस्थापन
- ३.५ नेपाली समाजको बनोट, नेपालमा धार्मिक सहिष्णुता र धर्म निरपेक्षता तथा नेपालमा प्रचलित धर्म, रहनसहन, संस्कृति, जातजाति, भाषा, साहित्य र कला
- ३.६ नेपालमा रहेका सरकारी र सामुदायिक गुठीहरूको वर्तमान अवस्था तथा नेपाली सभ्यता, मौलिक परम्परा र संस्कृतिको संरक्षण र प्रवर्धनमा गुठी संस्थानले गरेका र गर्नुपर्ने कार्यहरू
- ३.७ गुठीको सम्पत्ति संरक्षण, गुठी व्यवस्थापन र परिचालनका चुनौती, समस्या र समस्या समाधानका उपायहरू
- ३.८ गुठियार, मोही र मोहियानी हक सम्बन्धी जानकारी

गुठी संस्थान
सहायक द्वितीय श्रेणी, प्रशासन समूहको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- ३.९ गुठी संस्थान कोष संचालन व्यवस्थापन
- ३.१० गुठी संस्थान ऐन, २०३३
- ३.११ गुठी संस्थान (कार्य व्यवस्था) विनियम, २०४९
- ३.१२ गुठी संस्थान कर्मचारी सेवा, शर्त तथा सुविधा सम्बन्धी विनियम, २०५१ (संशोधन सहित)
- ३.१३ सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन २०६४
- ३.१४ स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४
- ३.१५ भ्रष्टाचार निवारण ऐन २०५९

गुठी संस्थान
सहायक द्वितीय श्रेणी, प्रशासन समूहको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

द्वितीय पत्र: सेवा सम्बन्धी (लेखा समूहको लागि)

खण्ड (क) – (६० अङ्क)

वस्तुगत प्रश्न (१५ प्रश्न × १ अङ्क = १५ अङ्क)

विषयगत प्रश्न (५ प्रश्न × ५ अङ्क = २५ अङ्क, २ प्रश्न × १० अङ्क = २० अङ्क)

१. लेखा सम्बन्धी आधारभूत ज्ञान

- १.१ लेखा र लेखापरीक्षणको अर्थ, उद्देश्य र महत्व
- १.२ लेखा प्रणालीको सिद्धान्त र लेखामान (Accounting Standard)
- १.३ सरकारी लेखा प्रणाली र लेखापरीक्षण प्रणाली : अर्थ, विशेषता तथा उद्देश्यहरु
- १.४ सरकारी र व्यवसायिक लेखाप्रणालीको आधारभूत सिद्धान्त, तुलना र महत्व
- १.५ बजेटको अर्थ, महत्व र किसिम
- १.६ नेपालको सरकारी बजेट तर्जुमाको वर्तमान व्यवस्था
- १.७ लेखा प्रणालीमा प्रयोग हुने म.ले.प.फारामहरुको प्रयोजन
- १.८ जनरल भौचर, सहायक खाता, हिसाव परिक्षण सूची, आयव्यय विवरण, वासलात, बैंक समाधान विवरण
- १.९ जिन्सी सेस्ता प्रणाली र जिन्सी रेकर्ड नियन्त्रण व्यवस्था सम्बन्धी जानकारी
- १.१० Accounting Software सम्बन्धी ज्ञान
- १.११ सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा नियमावली २०६४
- १.१२ लेखा परीक्षण ऐन, २०४८
- १.१३ भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९

२. आधारभूत अंक गणितीय ज्ञान (४ प्रश्न × ५ अङ्क = २० अङ्क)

- २.१ प्रतिशत भिन्न र अनुपात
- २.२ ऐकिक नियम
- २.३ नाफा, नोक्सान
- २.४ औसत
- २.५ साधारण व्याज
- २.६ कर र लाभभाँश

खण्ड (ख) – (४० अङ्क)

वस्तुगत प्रश्न (१० प्रश्न × १ अङ्क = १० अङ्क)

विषयगत प्रश्न (२ प्रश्न × ५ अङ्क = १० अङ्क, २ प्रश्न × १० अङ्क = २० अङ्क)

३. गुठी व्यवस्था र सम्बन्धित कानूनहरु

- ३.१ गुठीको परिचय र प्रकार तथा नेपालको गुठी व्यवस्थाको विकासक्रम
- ३.२ गुठी संस्थानको स्थापनाको उद्देश्य, कार्यहरु र संगठनात्मक व्यवस्था
- ३.३ मठमन्दिर, देवालय, शिवालय, स्तुप, चैत्य, विहार आदिको महत्व र त्यसको संरक्षण
- ३.४ प्राचीन मूर्ति, गर-गहना र धार्मिक, साँस्कृतिक सम्पत्ती संरक्षण तथा व्यवस्थापन
- ३.५ धार्मिक पर्व, पूजा, जात्रा संरक्षण एवं सम्बर्द्धन र गुठी रकमी व्यवस्थापन
- ३.६ नेपालमा प्रचलित धर्म, रहनसहन, संस्कृति, जातजाति, भाषा, साहित्य र कला
- ३.७ नेपालमा रहेका सरकारी र सामुदायिक गुठीहरुको वर्तमान अवस्था तथा नेपाली सभ्यता, मौलिक परम्परा र संस्कृतिको संरक्षण र प्रवर्धनमा गुठी संस्थानले गरेका र गर्नुपर्ने कार्यहरु
- ३.८ गुठीको सम्पत्ति संरक्षण, गुठी व्यवस्थापन र परिचालनका चुनौती, समस्या र समस्या समाधानका उपायहरु
- ३.९ गुठियार, मोही र मोहियानी हक सम्बन्धी जानकारी
- ३.१० गुठी संस्थान कोष संचालन व्यवस्थापन
- ३.११ गुठी संस्थान ऐन, २०३३

गुठी संस्थान
सहायक द्वितीय श्रेणी, प्रशासन समूहको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- ३.१२ गुठी संस्थान (कार्य व्यवस्था) विनियम, २०४९
- ३.१३ गुठी संस्थान कर्मचारी सेवा, शर्त तथा सुविधा सम्बन्धी विनियम, २०५१ (संशोधन सहित)
- ३.१४ गुठी संस्थान आर्थिक प्रशासन विनियमावली, २०६१
- ३.१५ भूमि सम्बन्धी ऐन, २०२१ र भूमि सम्बन्धी नियमहरु, २०२१
- ३.१६ सूचनाको हक सम्बन्धि ऐन २०६४
- ३.१७ भ्रष्टाचार निवारण ऐन २०४९

गुठी संस्थान
सहायक द्वितीय श्रेणी, प्रशासन समूहको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

विषय :- सीप परीक्षण (Skill Test)

Contents

1. Windows basic and Word Processing (Ms-Word)
2. Devanagari Typing
3. English Typing

प्रयोगात्मक परीक्षा योजना (Practical Examination Scheme)

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	विषयवस्तु शिर्षक	अङ्क	समय
कम्प्यूटर सीप परीक्षण (Computer Skill Test)	१०	प्रयोगात्मक (Practical)	Devanagari Typing	२.५ अङ्क	५ मिनेट
			English Typing	२.५ अङ्क	५ मिनेट
			Windows basic and Ms-Word	५ अङ्क	५ मिनेट

अंग्रेजी वा देवनागरी Typing Skill Test को लागि निर्देशन:-

1. देवनागरी Typing Skill Test को लागि १५० शब्दहरूको एउटा Text दिइनेछ र देहाय अनुसार अंक प्रदान गरिनेछ:-

शुद्ध शब्द प्रति मिनेट (Correct Words/Minute)	पाउने अंक
५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	० अंक
५ वा सो भन्दा बढी र ७.५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	०.५० अंक
७.५ वा सो भन्दा बढी र १० भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	०.७५ अंक
१० वा सो भन्दा बढी र १२.५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.०० अंक
१२.५ वा सो भन्दा बढी र १५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.२५ अंक
१५ वा सो भन्दा बढी र १७.५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.५० अंक
१७.५ वा सो भन्दा बढी र २० भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.७५ अंक
२० वा सो भन्दा बढी र २२.५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.०० अंक
२२.५ वा सोभन्दा बढी र २५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.२५ अंक
२५ वा सो भन्दा बढी शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.५० अंक

2. English Typing Skill Test को लागि २०० शब्दहरूको एउटा Text दिइनेछ र देहाय अनुसार अंक प्रदान गरिनेछ:-

शुद्ध शब्द प्रति मिनेट (Correct Words/Minute)	पाउने अंक
६ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	० अंक
६ वा सो भन्दा बढी र ९ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	०.५० अंक
९ वा सो भन्दा बढी र १२ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	०.७५ अंक
१२ वा सो भन्दा बढी र १५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.०० अंक
१५ वा सो भन्दा बढी र १८ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.२५ अंक

गुठी संस्थान
सहायक द्वितीय श्रेणी, प्रशासन समूहको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

	१८ वा सो भन्दा बढी र २१ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.५० अंक
	२१ वा सो भन्दा बढी र २४ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.७५ अंक
	२४ वा सो भन्दा बढी र २७ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.०० अंक
	२७ वा सोभन्दा बढी र ३० भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.२५ अंक
	३० वा सो भन्दा बढी शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.५० अंक

3. अंग्रेजी वा देवनागरी Typing मा दिइएको Text लाई आधार मानी टाइप गरेको Text सँग भिडाई चेक गरिनेछ । दिइएको अंग्रेजी वा देवनागरी Text मा उल्लेखित स्थान बमोजिम परीक्षार्थीहरूले आफ्नो Text मा Punctuation टाइप नगरेको पाइएमा त्यसको शब्दमा गणना गरिने छैन । तत्पश्चात निम्न Formula प्रयोग गरी शुद्ध शब्द प्रति मिनेट(Correct words/minute) निकालिनेछ ।

Formula:

$$\text{शुद्ध शब्द प्रति मिनेट (Correct words/minute)} = \frac{(\text{Total words typed} - \text{Wrong words})}{5}$$